

CZU: 338.48(478):311.21

CIRCULAȚIA TURISTICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA: EVOLUȚIE ȘI TENDINȚE

Conf. univ., dr.
Roman LIVANDOVSKI, ASEM
roman_turism@yahoo.com

Articolul examinează evoluția și tendințele circulației turistice a Republicii Moldova în perioada 2010-2015. Este evidențiată importanța statisticii în măsurarea indicatorilor turistici. Se analizează numărul de plecări ale vizitatorilor din țară, numărul de sosiri ale vizitatorilor străini în țară, numărul turiștilor și excursioniștilor interni, precum și numărul total al vizitatorilor și motivațiile lor turistice. Sunt prezentate, de asemenea, date privind cazarea turistică și țările de origine ale vizitatorilor.

Cuvinte-cheie: circulație turistică, statistică turistică, număr de plecări, număr de sosiri, vizitatori străini, turiști interni, destinații turistice, cazare turistică.

JEL: M1.

Introducere. Turismul constituie, prin conținutul și rolul său, un fenomen caracteristic civilizației actuale, una din componentele majore ale vieții economice și sociale care polarizează interesul unui număr tot mai mare de țări.

Receptiv la transformările lumii contemporane, turismul evoluează sub incidența acestora, dinamica sa integrându-se în procesul general de dezvoltare.

Având în vedere marea diversitate a serviciilor turistice, caracterul sezonier al turismului, diferitele forme de turism practicate, categoriile de prețuri și tarife diferențiate pe grade de confort, pe forme de turism etc., activitatea din această ramură nu poate fi caracterizată printr-un

CZU: 338.48(478):311.21

TOURIST CIRCULATION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: EVOLUTION AND TENDENCIES

Assoc. Prof, PhD
Roman LIVANDOVSKI, ASEM
roman_turism@yahoo.com

The article deals with the study of the evolution and tendencies of tourist circulation in the Republic of Moldova during 2010-2015. It is pointed out the importance of the statistics in measuring the tourist indicators. It analyzes the number of departures of the visitors from the country, the number of arrivals of foreign visitors in the county, the number of domestic tourists and same-day visitors (excursionists), and the total number of visitors, and their tourist motivations. There are given data on tourist accommodation and the countries of origin of the visitors too.

Key words: tourist circulation, tourist statistics, number of departures, number of arrivals, foreign visitors, domestic tourists, tourism destinations, tourist accommodation.

JEL: M1.

Introduction. Tourism represents, through its content and role, a phenomenon characteristic of the present-day civilization, one of the major components of the economic and social life that polarizes the interest of an increasing number of countries.

Receptive to the transformations of the contemporary world, tourism is changing under the impact of them, its dynamics integrating with overall process of development.

In view of the great diversity of the tourist services, the seasonal character of tourism, the different forms of tourism used, the price and tariff categories differentiated according to the levels of comfort, forms of tourism, etc., the acti-

singur indicator, ci printr-un sistem de indicatori, care are un conținut complex. Acest sistem de indicatori formează partea principală a sistemului informațional statistic în domeniul turismului și reprezintă o parte componentă, un subsistem al sistemului de indicatori ai economiei naționale.

Metodele aplicate. Turismul este analizat și urmărit în evoluția sa printr-un sistem de indicatori specifici, bazat pe o metodologie de calcul uniformizată la nivel mondial.

Indicatorii turismului furnizează și cuantifică informațiile necesare acțiunilor de politică turistică, permițând și măsurarea efectelor acestor acțiuni.

Pentru a calcula indicatorii turismului, sunt necesare următoarele surse de informații:

- înregistrările și statisticile intrărilor turistice la frontieră;
- înregistrările și statisticile capacităților de cazare;
- înregistrările ofertei turistice pe categorii de întreprinderi;
- rezultatele anchetelor efectuate asupra turiștilor străini și naționali la locul destinației turistice;
- rezultatele anchetelor privind cheltuielile turistice ale fiecărei categorii de consumatori;
- recensământul populației;
- balanța de plăți în structură;
- balanța legăturilor dintre ramuri.

Indicatorii turismului trebuie definiți pe baza noțiunilor oficiale cuprinse în documentația tehnică a Organizației Mondiale a Turismului, unitatea statistică de observare fiind turistul (persoana care petrece un sejur de minimum 24 ore, minimum o noapte și pentru orice alt motiv decât cel de a exercita o activitate remunerată în cadrul locului vizitat).

Sistemul de indicatori trebuie să furnizeze prompt informații cu privire la cererea turistică, prin măsurarea circulației turistice interne și internaționale în teritoriul național.

Măsurarea statistică a circulației turistice

from this branch cannot be characterized by one single indicator, but by a system of indicators, which has a complex content. This system of indicators forms the main part of the statistical informational system in the tourism domain and represents a constituent part, a subsystem of the system of indicators of the national economy.

Methods used. Tourism is analysed and pursued in its evolution through a system of specific indicators, based on a standardized methodology of calculation on a worldwide scale.

The tourism indicators supplies and quantizes the information necessary for the tourism politics' actions, allowing also the measurement of the effects of this actions.

In order to measure the tourism indicators it is necessary to have the following information sources:

- records and statistics of the tourist incoming at the borders;
- records and statistics of the accommodation establishments;
- records of the tourism supply by enterprises' categories;
- results of the surveys carried out among the foreign and national tourists at the place of the tourism destination;
- results of the surveys on the tourist expenditures of each consumers' category;
- population census;
- balance of payments in structure;
- balance of links between the branches.

The tourism indicators should be defined on the basis of official notions included in the technical documentation of the World Tourism Organization, the statistical unit of observation being the tourist (a person which stays at least 24 hours, at least one night and whose purpose is other than the exercise of an activity remunerated from within the place visited).

The system of indicators should promptly provide information on the tourism demand, through measuring the domestic and international tourist circulation within the national territory.

The statistical measurement of the tourist

are drept scop determinarea dimensiunilor acesteia și furnizarea de informații utile pentru dezvoltarea în perspectivă a industriei turismului.

Rezultatele obținute. Determinată de o gamă largă de factori, circulația turistică se desfășoară diferit în timp și spațiu, manifestările ei concrete reflectând elasticitatea dorințelor și posibilităților pentru turism.

Deși statisticile turismului din Republica Moldova nu oferă suficiente date pentru o analiză completă a circulației turistice (de exemplu, circulația turistică în spațiul rural nu este evidențiată separat), unele orientări pot fi, totuși, schițate.

În ultimii șase ani, evoluția circulației turistice în Republica Moldova manifestă o tendință constantă de creștere (vezi tabelul 1).

circulation has as its aim to determine its dimensions and to supply useful information for the future development of the tourism industry.

Results achieved. Determined by a large range of factors, the tourist circulation occurs differently in time and space, its concrete appearance reflecting the elasticity of desires and possibilities for tourism.

Although the tourism statistics of the Republic of Moldova do not supply sufficient data for a complete analysis of the tourist circulation (for instance, the tourist circulation in the rural area is not highlighted separately) some directions can be drafted.

In the last six years the evolution of the tourist circulation in the Republic of Moldova shows a constant upward trend (see table 1).

Tabelul 1 / Table 1

**Evoluția circulației turistice în Republica Moldova în perioada 2010-2015 /
The evolution of the tourist circulation in the Republic of Moldova for 2010-2015 period**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul de plecări ale vizitatorilor moldoveni din țară – total / Number of departures of Moldovan visitors abroad - total	117204	136095	146791	157556	180646	189790
din care, în: / of which:						
țările C.S.I. / C.I.S countries	12534	12039	10037	9606	3434	3880
alte țări ale lumii / other countries	104670	124056	136754	147950	177212	185910
Numărul de sosiri ale vizitatorilor străini în țară – total / Number of arrivals of foreign visitors in the country – total	8956	10788	12797	13150	14362	15514
din care, în: / of which:						
țările C.S.I. / C.I.S countries	2242	2736	3377	2882	4169	3814
alte țări ale lumii / other countries	6714	8052	9420	10268	10193	11700
Numărul turiștilor și excursioniștilor interni / Number of tourists and excursionists, participating in domestic tourism	35594	37764	34363	34172	43045	37255
Numărul vizitatorilor – total / Number of visitors – total	161754	184647	193951	204878	238053	242559

Sursa: Adaptat după Biroul Național de Statistică / Source: Adapted according to the National Bureau of Statistics

Numărul total al vizitatorilor a crescut de la 161,8 mii persoane, în anul 2010, până la 242,6 mii de persoane în 2015, adică de 1,5 ori. În 2015, numărul total al vizitatorilor a crescut cu 1,9% față de 2014, totuși, cea mai mare creștere a fost în anul 2014, în raport cu 2013: +16,2%.

Evoluția circulației turistice pe forme de turism reflectă aceeași tendință de creștere, dar în proporții diferite. Turismul emitent îl depășește pe cel receptor, ceea ce implică o scurgere semnificativă de valută în exterior, Republica Moldova manifestându-se ca o țară importatoare în turismul internațional. Astfel, numărul de plecări ale vizitatorilor din Republica Moldova a crescut de 1,6 ori (de la 117,2 mii, în 2010, la 189,8 mii, în 2015), iar numărul de sosiri ale vizitatorilor străini în Republica Moldova a crescut de 1,7 ori (de la 9 mii, în 2010, la 15,5 mii, în 2015), or, această cifră constituie doar 60% din 26 mii de sosiri, cât s-au înregistrat în 2004. Primul indicator îl depășește pe cel de-al doilea de 12,2 ori, în anul 2015, majorându-se enorm discrepanța dintre turismul emițător și cel receptor (spre exemplu, în anul 2004, acest raport a fost de 2,6 ori). Din păcate, această discrepanță se impune începând cu anul 2010 și constituie un raport de cel puțin 1 la 10.

Un real stimulent pentru redresarea stării turismului din Republica Moldova îl reprezintă dezvoltarea turismului intern, manifestată prin creșterea interesului turiștilor naționali față de resursele turistice din interiorul țării. Numărul turiștilor și excursioniștilor interni a fost relativ constant, în perioada 2010-2015, variind între 35,6 mii, în 2010 și 37,3 mii, în 2015, cel mai mare număr înregistrându-se în 2014: 43 mii. Ponderea turismului intern în totalul activităților de turism este în continuă scădere: de la 22% în 2010 până la 15,4% în 2015. În 2015, s-a produs o creștere însemnată de 26%, față de anul precedent, a numărului turiștilor și excursioniștilor interni, una dintre cele mai mari creșteri din ultimii ani, cu un total de 43 mii (vezi tabelul 1). Totuși, anul 2015, cu un total de 37,3 mii, aduce o scădere de 13,5% a numărului turiștilor și

The total number of visitors increased from 161,8 thousand persons in 2010 to 242,6 thousand persons in 2015, namely by 1,5 times. In 2015 the total number of visitors grew by 1.9% over 2014, however, the largest growth was in 2014 over 2013: +16.2%.

The evolution of the tourism circulation by forms of tourism reflects the same growth tendency, but in different proportions. The outbound tourism surpasses the inbound one, which implies a significant currency leakage abroad, the Republic of Moldova being an importing country in international tourism. Thus, the number of departures of Moldovan visitors abroad increased by 1.6 times (from 117,2 thousand in 2010 to 189,9 thousand in 2015), and the number of arrivals of foreign visitors in the Republic of Moldova increased by 1,7 times (from 9 thousand in 2010 to 15,5 thousand in 2015), and yet this figure represents only 60% of 26 thousand arrivals recorded in 2004. The first indicator surpasses the second one by 12,2 times in 2015, increasing enormously the discrepancy between the outbound and inbound tourism (for instance, in 2004 this relation was by 2,6 times). Unfortunately, this discrepancy established itself starting with 2010 and constitutes a ration of at least 1 to 10.

A real stimulus to aid the recovery of tourism in the Republic of Moldova is to develop the domestic tourism, by growing the interest of national tourists in tourist resources within the country. The number of tourists and excursionists, participating in domestic tourism, was relatively constant during 2010-2015, varying between 35.6 thousand in 2010 and 37,3 thousand in 2015, the largest number being recorded in 2014: 43 thousand. The weight of domestic tourism in the total of tourism activities is continually decreasing: from 22% in 2010 to 15,4% in 2015. In 2015 the number of tourists and excursionists, participating in domestic tourism, increased significantly by 26% over the previous year, one of the largest growth in the last years, with a total of 43 thousand (see table 1). However, in 2015, with a total of 37,3 thousand, there was a decrease by 13,5% of the number of tourists and excursionists,

excursioniștilor interni față de 2014.

Analiza evoluției sosirilor vizitatorilor străini în Republica Moldova, după scopul vizitelor, indică o creștere a ponderii persoanelor străine, care ne vizitează țara cu scopul de vacanțe, recreere și odihnă, de la 54,6%, în 2011, la 65,1% în 2015, precum și o scădere a ponderii persoanelor străine care ne vizitează țara în scop de afaceri și cu motive profesionale, de la 33,2%, în 2010, la 27%, în 2015, cea mai mare pondere revenindu-le în anul 2013: 45,3% (vezi tabelul 2).

Analiza evoluției plecărilor vizitatorilor moldoveni în străinătate, după scopul vizitelor, indică o predominare covârșitoare a scopului de vacanțe, recreere și odihnă ales de turiștii moldoveni atunci când decid să practice turismul emițător, 99% în 2015, ponderea turiștilor emițători în scop de afaceri și cu motive profesionale fiind una insignifiantă (vezi tabelul 2).

participating in domestic tourism, over 2014.

The analysis of the evolution of foreign visitors in the Republic of Moldova, by purpose of visit, shows an increase in the number of the foreign citizens visiting our country for the purpose of holidays, recreation and leisure, from 54,6% in 2011 to 65,1% in 2015, as well as a decrease in the number of the foreign citizens visiting our country for the purpose of business and professional visits, from 33,2% in 2010 to 27% in 2015, their largest number being in 2013: 45,3% (see table 2).

The analysis of the evolution of departures of Moldovan visitors abroad, by purpose of visit, shows an overwhelming prevalence for the purpose of holidays, recreation and leisure, chosen by Moldovan tourists when they decide to take part in outbound tourism, 99% in 2015, the number of outbound tourists for the purpose of business and professional visits being insignificant (see table 2).

Tabelul 2 / Table 2

Evoluția turismului receptor și emițător al Republicii Moldova, după scopul vizitelor / The evolution of the inbound and outbound tourism of the Republic of Moldova, by purpose of visit persoane / persons

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul de sosiri ale vizitatorilor străini în țară – total / Number of arrivals of foreign visitors in the country – total	8956	10788	12797	13150	14362	15514
din care, după scopul vizitei / of which, by purpose of visit						
vacanțe, recreere și odihnă / holidays, recreation and leisure	5438	5892	7025	6343	8355	10097
afaceri și motive profesionale / business and professional visits	2971	4330	5190	5962	4952	4196
alte scopuri / other purposes	547	566	582	845	1.055	733
Numărul de plecări ale vizitatorilor moldoveni din țară – total / Number of departures of Moldovan visitors abroad – total	117204	136095	146791	157556	180646	189790
din care, după scopul vizitei / of which, by purpose of visit						
vacanțe, recreere și odihnă / holidays, recreation and leisure	114815	132688	142909	154310	178260	188131
afaceri și motive profesionale / business and professional visits	584	898	1374	1432	1144	676
alte scopuri / other purposes	1805	2529	2508	1814	1242	167

Sursa: Adaptat după Biroul Național de Statistică / Source: Adapted according to the National Bureau of Statistics

Evoluția structurilor de cazare din Republica Moldova, în perioada 2010-2014, reflectă o continuă creștere privind numărul unităților de cazare (de la 95, în 2010, la 129, în 2014), cu o scădere ușoară a acestora la 126 de unități, în 2015, față de anul 2014 (+33%, în 2015, față de 2010), în timp ce utilizarea unităților existente rămâne insuficientă, deși ceva în creștere în ultimii ani: față de 20% în 2011 și 2012. În 2013-2015, avem indici de utilizare a capacității de cazare de aproximativ 21%, indici care asigură în special acoperirea cheltuielilor de întreținere, nu și un profit stabil (vezi tabelul 3).

The evolution of accommodation establishments of the Republic of Moldova in the 2010-2014 period reflects a continuous increase of accommodation units (from 95 in 2010 to 129 in 2014), with a slight decrease of them to 126 units in 2015 over 2014 (+33% in 2015 compared to 2010), while the use of existing accommodation capacity remains insufficient, though slightly increasing in the last years: over 20% in 2011 and 2012. In 2013-2015 the indices of use of accommodation capacity were of approximately 21%, indices which cover especially the maintenance expenditures, but do not give a stable profit (see table 3).

Tabelul 3 / Table 3

**Hoteluri și structuri similare (la 31 decembrie) /
Hotels and similar establishments (as of December 31)**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hoteluri și structuri similare / Hotels and similar establishmen	95	106	112	119	129	126
din acestea, pe categorii: / of them, by categories:						
4-5 stele / 4-5-star	14	21	24	25	26	28
3 stele / 3-star	22	21	26	32	35	34
2 stele / 2-star	9	9	9	10	12	11
1 stea / 1-star	2	2	2	2	5	5
Total camere / Total rooms	2695	2864	2996	3053	3205	3146
Capacitatea de cazare unică, locuri / Single accommodation capacity, places	5112	5454	5667	5811	6152	6072
Numărul de înoptări în decursul anului, mii / Number of overnight stays for the year, thou	372	368	382	409	415	436
Indicii de utilizare a capacității de cazare, % / Indices of use of accommodation capacity, %	22,1	20,0	20,0	21,2	21,7	21,4
Numărul de salariați, mii / Number of empyees, thou	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6

Sursa: Adaptat după Biroul Național de Statistică / Source: Adapted according to the National Bureau of Statistics

Se constată o creștere (+18,8%) a capacității de cazare unice de la 5112 locuri, în 2010, până la 6072 de locuri, în 2015, respectiv a numărului total de camere în hoteluri și structuri similare, de la 2695 de camere, în 2010, până la 3146 de

The single accommodation capacity proved an increase (+18.8%) from 5112 places in 2010 to 6072 places in 2015, respectively the total number of rooms in hotels and similar establishments increased from 2695 rooms in 2010 to 3146 rooms

camere în 2015 (+16,7%). Această creștere a fost determinată, în principal, de extinderea spațiilor de cazare ale hotelurilor existente și de construcția unor noi hoteluri în această perioadă. În anul 2015, unei camere de hotel îi revenea 1,93 locuri de cazare. În perioada de referință, numărul angajaților din domeniul hotelier rămâne constant, de 1,6 mii.

În perioada 2010-2015, intensitatea circulației turistice în Republica Moldova manifestă o tendință stabilă de creștere, în urcare cu 18,4% față de anul 2013 și de aproape 1,5 ori mai mult decât în anul 2010 (+49,9%). Aceeași tendință de creștere se menține pentru toate formele de turism – emitent, receptor și intern în ultimii patru ani (vezi tabelul 4).

in 2015 (+16,7%). This increase was determined, mainly, by the enlargement of accommodation spaces of the existing hotels and by the erection of new hotels during this period. In 2015, one hotel room came to 1,93 places of accommodation. During the period of reference, the number of employees remained constant, of 1.6 thousand.

During the 2010-2015 period, the intensity of the tourist circulation in the Republic of Moldova showed stable trend for growth, up to 18,4% over 2013 and 1,5 times more than in 2010 (+49,9%). The same trend rests for all forms of tourism – outbound, inbound and domestic ones in the last four years (see table 4).

Tabelul 4 / Table 4

**Intensitatea circulației turistice după formele de turism /
Intensity of the tourist circulation by the tourism forms**

vizitatori pe zi / visitors by day

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Numărul zilnic de vizitatori – total / Daily number of visitors	444,4	507,2	532,9	562,8	654,0	666,3
<i>Numărul zilnic de vizitatori – turism emitent / Daily number of visitors – outbound tourism</i>	<i>322,0</i>	<i>373,9</i>	<i>403,3</i>	<i>432,8</i>	<i>496,3</i>	<i>521,4</i>
<i>din care, în: / of which:</i>						
țările C.S.I. /C.I.S. countries	34,4	33,1	27,6	26,4	9,4	10,7
alte țări ale lumii / other countries	287,6	340,8	375,7	406,4	486,9	510,7
<i>Numărul zilnic de vizitatori – turism receptor / Daily number of visitors – inbound tourism</i>	<i>24,6</i>	<i>29,6</i>	<i>35,2</i>	<i>36,1</i>	<i>39,5</i>	<i>42,6</i>
<i>din care, în: / of which:</i>						
țările C.S.I. /C.I.S. countries	6,2	7,5	9,3	7,9	11,5	10,5
alte țări ale lumii / other countries	18,4	22,1	25,9	28,2	28,0	32,1
<i>Numărul zilnic de vizitatori – turism intern / Daily number of visitors / domestic tourism</i>	<i>97,8</i>	<i>103,7</i>	<i>94,4</i>	<i>93,9</i>	<i>118,2</i>	<i>102,3</i>

Sursa: Adaptat după Biroul Național de Statistică / **Source:** Adapted according to the National Bureau of Statistics

Intensitatea circulației în turismul emitent a crescut, în 2015, de 1,6 ori, față de 2010, respectiv de la 322,0 la 521,4 vizitatori pe zi. Totodată, pe destinații turistice, situația este următoarea: spre țările C.S.I. intensitatea a scăzut de 3,2 ori (de la 34,4 vizitatori pe zi, în 2010, la 10,7, în 2015), iar

The intensity of the circulation of outbound tourism grew in 2015 by 1,6 times over 2010, respectively from 322.0 to 521,4 visitors by day. At the same time, by tourism destinations, the situation is as follows: the intensity towards C.I.S. countries decreased by 3,2 times (from 34,4 visitors

spre alte țări ale lumii a crescut de 1,8 ori (de la 287,6 vizitatori pe zi, în 2010, la 510,7, în 2015). Numărul zilnic al plecărilor cetățenilor Republicii Moldova ca turiști peste hotare este considerabil mai mare în afara spațiului C.S.I. (510,7 față de 10,7 vizitatori pe zi în 2015).

Intensitatea circulației în turismul receptor manifestă o tendință pozitivă și a crescut, în 2015, cu 73,2%, față de 2000 și cu 7,8%, față de 2014. În același timp, pe destinații turistice avem următoarea situație: spre țările C.S.I. intensitatea a sporit cu 69,4% (de la 6,2 vizitatori pe zi, în 2010, la 10,5 în 2015), iar spre alte țări ale lumii – cu 74,5% (de la 18,4 vizitatori pe zi, în 2010, la 32,1 în 2015). Trebuie remarcat faptul că numărul zilnic al vizitatorilor străini din afara spațiului C.S.I. este de 3 ori mai mare decât cel din interiorul acestuia.

Intensitatea circulației în turismul intern, în perioada 2010-2015, a fost de aproape 100 de vizitatori interni pe zi, și anume 97,8 vizitatori interni pe zi, în 2010 și 102,3, în 2015.

În continuare, vom efectua o analiză a destinațiilor turistice preferate de turiștii autohtoni și țările emitente de turiști pentru Republica Moldova.

În tabelul 5, putem urmări destinațiile străine preferate de vizitatorii moldoveni în anul 2015.

Cea mai vizitată țară de către cetățenii Republicii Moldova este Turcia cu 36,7% din totalul plecărilor în 2015 (peste 1/3). Începând cu anul 2000, ponderea Turciei în turismul emitent al Republicii Moldova crește necontenit.

by day in 2010 to 10,7 in 2015), while towards other countries increased by 1,8 times (from 287,6 visitors by day in 2010 to 510,7 in 2015). The daily number of departures of the Moldovan citizens abroad is considerably higher outside the C.I.S. area (510,7 over 10,7 visitors in 2015).

The intensity of the circulation of inbound tourism shows a positive trend and grew in 2015 by 73,2% over 2000 and by 7,8% over 2014. At the same time, by tourism destinations one has the following situation: the intensity towards C.I.S. countries increased by 69,4% (from 6.2 visitors by day in 2010 to 10.5 in 2015), while towards other countries – by 74,5% (from 18,4 visitors by day in 2010 to 32,1 in 2015). It is necessary to highlight that the daily number of foreign visitors outside the C.I.S. area is 3 times higher than that from within this area.

The intensity of the circulation of domestic tourism during the 2010-2015 period was of almost 100 domestic visitors by day, namely, 97.8 domestic visitors by day in 2010 and 102,3 in 2015.

Further on, one will analyse the tourism destinations preferred by national tourists and the generating tourism countries for the Republic of Moldova.

In table 5 one may pursue the foreign destinations preferred by Moldovan visitors in 2015.

The most visited country by the Moldovan citizens is Turkey with 36,7% of departures in 2015 (more than 1/3). Starting with 2000, the weight of Turkey in outbound tourism of the Republic of Moldova grows continually.

Tabelul 5 / Table 5

Clasamentul primelor 10 țări după numărul de plecări ale vizitatorilor din Republica Moldova
(turism emițător prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor) /
Top 10 countries by number of departures of Moldovan visitors abroad
(outbound tourism through travel agencies and tour operators)

Poziția / Rank	Țara / Country	2014	2015	Abateri /	Cota de piață /	
		(vizitatori / visitors)	(vizitatori / visitors)	Change %)	Market share (%)	
Total / Total		180646	189790	5,06	100	100
din care: / of which						
1	Turcia / Turkey	63513	69691	9,73	35,16	36,72

Poziția / Rank	Țara / Country	2014 (vizitatori / visitors)	2015 (vizitatori / visitors)	Abateri / Change (%) 2015/2014	Cota de piață / Market share (%)	
					2014	2015
2	Bulgaria / Bulgaria	60289	55762	-7,51	33,37	29,38
3	Grecia / Greece	15358	21158	37,77	8,50	11,15
4	România / Romania	18437	20812	12,88	10,21	10,97
5	Ucraina / Ukraine	2921	3282	12,36	1,62	1,73
6	Egipt / Egypt	3786	2681	-29,19	2,10	1,41
7	Italia / Italy	2079	2454	18,04	1,15	1,29
8	Spania / Spain	1591	1689	6,16	0,88	0,89
9	Munte negru / Montenegro	149	1634	996,64	0,08	0,86
10	Republica Cehă / Czech Republic	1186	1380	16,36	0,66	0,73

Sursa: Adaptat după Biroul Național de Statistică / Source: Adapted according to the National Bureau of Statistics

Destinațiile principale pentru care optează turiștii moldoveni sunt Turcia, Bulgaria, urmate de Grecia și România. Cota de piață a Turciei și Bulgariei reprezintă 66,1% (aproape 2/3), iar primele patru destinații amintite mai sus au o pondere de 88,2% pe piața turistică emitentă a Republicii Moldova. Ponderea celorlalte șase țări din clasament este sub 2% și totalizează numai 6,9%. Doar 4,9% dintre turiștii moldoveni aleg alte destinații decât primele 10 țări din clasament.

În tabelul 6, putem urmări țările care au preferat Republica Moldova ca destinație turistică în anul 2015.

The leading destinations preferred by Moldovan tourists are Turkey, Bulgaria, followed by Greece and Romania. The market share of both Turkey and Bulgaria represents 66,1% (almost 2/3), while the first four destinations mentioned above have a share of 88,2% on the outbound tourism market of the Republic of Moldova. The share of the other six countries from the ranking is under 2% and totals only 6,9%. Only 4,9% of Moldovan tourists opt for other destinations than the first top 10 countries of the ranking.

In table 6 one may pursue the foreign countries that preferred the Republic of Moldova as a tourism destination in 2015.

Tabelul 6 / Table 6

Clasamentul primelor 10 țări după numărul de sosiri ale vizitatorilor străini în Republica Moldova

(turism receptor prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor) /

Top 10 countries by number of arrivals of foreign visitors in the Republic of Moldova

(inbound tourism through travel agencies and tour operators)

Poziția / Rank	Țara / Country	2014 (vizitatori / visitors)	2015 (vizitatori / visitors)	Abateri / Change (%) 2015/2014	Cota de piață / Market share (%)	
					2014	2015
Total / Total		14362	15514	8,02	100	100
din care: / of which						
1	România / Romania	3046	3178	4,33	21,21	20,49
2	Ucraina / Ukraine	1537	1785	16,14	10,70	11,51

Poziția / Rank	Țara / Country	2014	2015	Abateri /	Cota de piață /	
		(vizitatori / visitors)	(vizitatori / visitors)	Change (%)	Market share (%)	
				2015/2014	2014	2015
3	Federația Rusă / Russian Federation	1999	1524	-23,76	13,92	9,82
4	Turcia / Turkey	692	717	3,61	4,82	4,62
5	Statele Unite ale Americii / United States of America	564	682	20,92	3,93	4,40
6	Polonia / Poland	430	634	47,44	2,99	4,09
7	Germania / Germany	708	547	-22,74	4,93	3,53
8	Italia / Italy	575	520	-9,57	4,00	3,35
9	Marea Britanie / United Kingdom	418	513	22,73	2,91	3,31
10	Suedia / Sweden	238	484	103,36	1,66	3,12

Sursa: Adaptat după Biroul Național de Statistică / Source: Adapted according to the National Bureau of Statistics

Aceleași trei țări pot fi găsite în clasamentul primelor trei țări, în anul 2015, la fel ca în 2014. Cota de piață a României, Ucrainei și Federației Ruse, în turismul receptor al Republicii Moldova, este de 41,82%, iar primele cinci țări din clasament generează jumătate (50,8%) din numărul total al turiștilor străini, care vizitează Republica Moldova. Merită menționat faptul că fiecare al cincilea turist străin provine din România (20,5%).

Concluzie

Toate aceste particularități analizate în prezentul articol privind evoluția circulației turistice în Republica Moldova indică necesitatea unui efort deosebit pe linia marketingului turistic în sensul stimulării, în continuare, a cererii turistice, în scopul ajungerii și depășirii nivelului de la sfârșitul anilor 1980 – începutul anilor 1990.

Stimularea circulației turistice în țara noastră, atât pentru turiștii naționali, cât și pentru turiștii străini, este cu atât mai necesară cu cât Republica Moldova dispune de un important potențial turistic deosebit, din păcate, în mare parte nevalorificat.

Atragerea unui număr sporit de turiști străini vestici și estici poate contribui substanțial la majorarea încasărilor turistice și realizarea unei

The same three countries may be found in the ranking of the first three countries in 2015, the same as in 2014. The market share of Romania, Ukraine and Russian Federation within inbound tourism of the Republic of Moldova represents 41,82%, while the first five countries from the ranking generate half (50,8%) of total number of foreign tourists visiting the Republic of Moldova. It is worth mentioning that one out of five foreign tourists comes from Romania (20,5%).

Conclusion

All these particularities analysed in the present paper on the evolution of the tourist circulation in the Republic of Moldova indicates the need for a special effort concerning the tourism marketing which is in line with stimulating continually the tourism demand, in order to reach and surpass the level at the end of the 1980s – the start of 1990s.

Stimulating the tourist circulation in our country, both for national and foreign tourists, is even more necessary taking into account that the Republic of Moldova has an important and special tourism potential, which is, unfortunately, greatly undeveloped.

Drawing an increased number of foreign tourists, both Western and Eastern ones, can contribute substantially to the increase of tourist

eficiențe economice sporite a activității turistice în Republica Moldova.

Prin vastul potențial uman și material pe care îl antrenează în dezvoltarea sa, precum și prin efectele benefice asupra domeniilor cu care se interferează, turismul acționează ca un factor stimulator al progresului.

Rolul turismului ar putea fi formulat succint în felul următor: multiplicator și element de echilibru economic, ambasador cultural și tehnic, instrument de progres social și promovare umană.

receipts, thus achieving an enhanced economic efficiency of the tourism activity of the Republic of Moldova.

Through its vast human and material potential involved in its developing, as well as through its beneficial effects on interfering domains, tourism acts as a stimulating factor of progress.

The role of tourism could be briefly put into words as follows: a multiplier and an element of economic stability, a cultural and technical ambassador, a tool of social progress and human promotion.

Bibliografie/ Bibliography:

1. HAPENCIUC, C. V. *Cercetarea statistică în turism*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2003, 212 p.
2. IONCICĂ, M. *Strategii de dezvoltare a sectorului terțiar*. București: Editura Uranus, 2004, 174 p.
3. *Lexicon de termeni turistici*. București: Editura Oscar Print, 2002, 400 p.
4. MINCIU, R. *Economia turismului*. București: Editura Uranus, 2000, 250 p.
5. NEDELEA, Al. *Piața turistică*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2003, 300 p.
6. Biroul Național de Statistică, *Statistici pe domenii. Turism*. [online]. [citată nov. 2016]. Disponibil: <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=293&>
7. UNWTO *Tourism Highlights, 2016 Edition* [online]. [citată nov. 2016]. Disponibil: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145>